

Filosofija mokyklose - pirmasis žingsnis švietimo pokyčių link? Juos pradeda Pasvalys

Kas yra laimė? Pavasaris Pasvalyje prasidėjo būtent tokiu klausimu. Profesorius Algio Mickūno filosofijos centro komanda svečiavosi Petro Vileišio gimnazijoje, čia surengta pirmoji Filosofijos diena „Apie laimę“. Vyko konkurso „Laimingas žmogus“ apdovanojimai bei diskusijos, pokalbiai su jaunimu ir mokytojais. Dalyvavo vienas žymiausių lietuvių filosofų pasaulyje, iš Kriklinių krašto kilęs Ohajo universiteto (JAV) profesorius emeritas Algis Mickūnas, jo mokinys ir knygų bendraautoris, filosofijos centro rėmėjas, Vilniaus universiteto humanitarinių mokslų daktaras Žilvinas Svirgariš. Susitikimus moderavo filosofijos centro koordinatore Kotryna Kraptavičiūtė. Planuose – jaunimo filosofijos mokyklos tinklas, viensiantis įvairius Lietuvos miestus. Na, o Pasvalyje jau metus veikia pirmasis jo taškas.

Kotryna KRAPTAVIČIŪTĖ

„Jei sakote, kad filosofijos nereikia, jūs jau filosofuojate!“ – mokinių dėmesį patraukė A. Mickūnas, priminęs žymią Aristotelio išvalgą. „Aš neturiu savo filosofijos“, – sakė jis, akcentuodamas, kad joks autoriteto žodis nėra paskutinis ir kiekvienas esame laisvas klausti, kalbėti, nesutikti. Klausydami, pusšimtis Pasvalio rajono jaunuolių neformaliai, ne iš knygų susipažino su A. Mickūno filosofija, padariusia įtaką daugeliui mąstytojui.

Na, o vienas svarbiausių ir gražiausių lietuvių Sokrato principų – gyventi savo filosofija. Vėliau dalyviai sakė, jog ne vienas pajutęs, – tai tikra tiesa. Algis, aistringai kalbant

apie laimę gyventi ir džiaugtis pasaulio virpesiais, atsiverti kunkuliuojančiai visatos nuotakai, tiesiog... įtikina. Įtikina jau vien jo kaubojiška skrybėlė iš jaučio odos, per trisdešimt metų keliskart „apkeliavusi“ pasaulį.

Jaunuolių mintys verčia kelti naujus klausimus

Antrajame filosofijos konkurse dalyvavo dvidešimt trys jaunuoliai, laimės temą interpretavę esė, fotografijomis, piešiniais ir eilėrašiais. Komisija motyvavo – jų darbai nenusileidžia akademiniam pranešimams, nagrinėja tokias pačias svarbias temas, užduoda gilius klausimus. Laureatėmis išrinktos trys esė autorės: Petro Vileišio gimnazijos auklėtinės Rugilė Paliukėnaitė ir Klaudija Audickaitė bei gimnazistė iš Pumpėnų Saulė Gaigalaitė. Savo kūriniais perskaičiusios auditorijai, sukėlė susidomėjimą. Paskatinaisiais prizais apdovanoti Pasvalio gimnazijos mokiniai Justas Trinskis, Dina Šataitė ir Erikas Atstupėnas, taip pat Sandra Svirplytė ir Gabrielė Januškevičiūtė iš Saločių Antano Poškos pagrindinės mokyklos, pasvalietė studentė Giedrė Rapševičiūtė ir Kamilė Kaveckaitė iš Pumpėnų gimnazijos, o knygomis apdovanoti visi konkurso dalyviai. Organizatoriai dėkojo mokytojoms, padrusinusioms jaunuolius dalyvauti konkurse ir pasidalinti savo išgyvenimais, mintimis bei užduoti rūpimus klausimus.

Apie laimę įdomu kalbėtis ir mokiniams, ir žymiesiems filosofams

Ką atrodytų verta daryti, jei gyventi liktų vos dvidešimt keturios valandos? Kas man yra tikra laimė ir kaip būti atspariam netikrai? Kodėl dabar esu mažiau laimingas nei vaikystėje? Ar galiu būti laimingas, net jei patiriu nelaimes? Kada jaučiuosi savimi? Po apdovanojimų, susibūrę prie apvalaus stalo, apie tai kalbėjosi jaunuoliai, mokytojai ir filosofai. Kokie universalūs dalykai išryškėja! Mylėti, bendrauti, mėgautis pačiu gyvenimu... Tai svarbu tiek Algiui, tiek vienuoliktokui Pranui,

tiek mokytojui Andriui. Mąstytojai kvietė nebijoti paprastumo, iš pažiūros – net banalumo. Atrodo, kas gali būti paprasčiau už artimųjų meilę, rūpinimąsi šeima, buvimą savimi, džiaugimąsi gamta? Technokratijos kontekste kyla pagunda šiuos dalykus sumenkinti – gal jie per daug paprasti? Tuo tarpu Algio Mickūno filosofijos tradicija kviečia naujomis akimis pažvelgti į tai, kas iš pažiūros taip paprasta.

pasikalbėti apie svarbius dalykus. Svečiai įsiklausė į jų nuomones, drąsino juos, sukūrė pasitikėjimo atmosferą. Šito dabartinėje mokykloje labai trūksta: nuolatinis „bėgimas“ per programas, pakankamai griežti ir ne visada pagrįsti tikrinimai, vertinimai, reikalavimai baugina ir mokinius, ir mokytojus. Dabar ypač ryški „psichozė“ dėl matematikos. Besikeičiančios programos ir kiti dalykai sukelia daug streso ir nerimo.

tekininę Vitaliją Kazilionytę, gerą Algio draugę. Įsikalbėjo apie darbą ir poilsį, mokytojo pašaukimą, gyvenimo aistros paieškas. Užsuko į pamėgtą šeimos kavinę „Saga“, kur pokalbius tęsė ir gimnazistų kompanija.

Tuo tarpu Panevėžio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje vyko pirmasis filosofijos renginys. Pasvaliečiai sveikino kaimynus, aktyviai įsitraukusius į

Diskuotuoti apie laimę svarbu atrodė ir mokiniams, ir mokytojams, ir filosofams.

Nuskambėjo ir idėjos gimnazijoje suburti diskusijų klubą, surengti mokinių konferenciją, įtraukiant lietuvių mokyklas Amerikoje. Į svarstymus aktyviai įsitraukė ir direktorius Viktoras Rimša, mokyklos administracija. „Mokiniai džiaugėsi, kad saugioje aplinkoje galėjo

Filosofijos diena buvo tikra atgaiva dalyvių sieloms“, – vėliau dalijosi pavaduotoja Loreta Liukpetrienė.

Pašnekėsiai tęsėsi filosofijos centro namuose – bibliotekoje. Svečiai su direktore Danguole, bibliografu Sigitu, bibliotekininkėmis Toma ir Vaiva prisiminė amžinatilš biblio-

jaunimo filosofijos mokyklos kūrimą, linkėdami su nuoseklia meile kurti prasmės šventę.

Pasvalys pradeda vidinius pokyčius

Bendrai žvelgiant, šalies filosofų bendruomenė – gan uždara, mažai orientuota į jaunimą. Todėl ir filosofijos centras Pasvalyje – pirmasis toks, atsiradęs A. Mickūno, Ž. Svirgario bei bibliotekos iniciatyva. Tačiau akivaizdu, kad poreikis tam – didžiulis. Prisijungė Panevėžys, domisi Molėtai. O ir švietimo problemos, augantis jaunų žmonių nerimo lygis rodo, jog kažką darome ne taip. Filosofija, leidžianti iš šalies pažvelgti į savo bei kito žmogaus mąstymą bei įgalinanti lygų dialogą, ilgainiui gali atnešti gyvenimus keičiančių rezultatų, o susitikimai Pasvalyje – pirmieji žingsniai.

Aidos GARASTAITĖS
nuotr.

Filosofijos konkurso laureatai bei dalyviai su filosofais Algiu Mickūnu (ketvirtas iš kairės) ir Žilvinu Svirgariu (kairėje).